1. ULUSLARARASI DERGİ KARADENİZ SOSYAL BİLİMLER SEMPOZYUMU

საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალი
„დერგი ქარადენიზ“
სოციალურ მეცნიერებათა პირველი
საერთაშორისო სიმპოზიუმი

1ST INTERNATIONAL BLACK SEA JOURNAL SOCIAL SCIENCES SYMPOSIUM

SEMPOZYUM ÖZET KİTABI
თეზისების კრებული

THE BOOK OF ABSTRACTS

Editor Assoc. Prof. Dr. Vedi AŞKAROĞLU

24-26 OCAK - 2019
24-26 JAN. 2019
24-26 იანვარი, 2019
TİFLİS – GÜRCİSTAN
თბილისი – საქართველო
TBILISI - GEORGIA

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANI

სიმპოზიუმის საპატიო თავმჯდომარე

HONORARY PRESIDENT

GİORGİ TSKHVEDİANİ

Vice-Rector

SEU – Georgian National University

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე

CHAIRMAN OF ORGANISING COMMITTEE

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

Ardahan Üniversitesi

ISBN 978-9941-9552-6-6

BİLİM ve HAKEM KURULU / SCIENTIFIC BOARD/სამეცნიერო და სარედაქციო საბჭო

- Prof. Dr. A. Bican ERCİLASUN (Gazi Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Abdilhan TULEYJANOV (Ardahan Üniversitesi – Türkiye)
- Prof. Dr. Abdullah KORKMAZ (İnönü Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Abdulvahap TAŞTAN (Erciyes Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Abide DOĞAN (Hacettepe Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Adnan AKGÜN (Marmara Üniversitesi, - Türkiye)
- Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU (Marmara Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ahmet CİHAN (Nevşehir Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Aleksander KADİRBAYEV (Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Alekseyev Anatoly NIKOLAYEVIC (RAN - Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Ali AKAR (Muğla Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ali DUYMAZ (Balıkesir Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ali GÜLTEKİN (Osman Gazi Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ali Osman GÜNDOĞAN (Muğla Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Alimcan İNAYET (Ege Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Anatoly A. BURTSEV (Ammasov Adına Yakutistan Devlet Üniversitesi)
- Prof. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR (Karadeniz Teknik Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Ayla KAŞOĞLU (Gazi Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Aynur KOÇAK (Yıldız Teknik Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Berrak TARANÇ - Ege Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Betül KARAGÖZ (Giresun Üniversitesi- Türkiye)
- Prof. Dr. Bravina Rozalia INNOKENTYEVNA (SAHA Cumhuriyeti - Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Cemal SAKALLI (Mersin Üniversitesi – Türkiye)
- Prof. Dr. Ceval KAYA (Ardahan Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Cevat BAŞARAN (Atatürk Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Dimitri D. VASİLEV (Moskova Bilimler Akademisi - Rusya)
- Prof. Dr. Elena ARABADJİ (Melitopol Devlet Üniversitesi - Ukrayna)
- Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA (Moskova Bilimler Akademisi - Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Enver SARI (Giresun Üniversitesi-Türkiye)
- Prof. Dr. Enver TÖRE (Artvin Üniversitesi-Türkiye)
- Prof. Dr. Esma ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi - Türkiye)

- Prof. Dr. Tina GELASHVİLİ (Samtskhe - Cavakheti Devlet Üniversitesi - Gürcistan)
- Prof. Dr. Tofiq ABDÜHASANLİ ABDÜLAZİZOĞLU (Devlet İktisat Üniversitesi - Azerbaycan)
- Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Emekli)
- Prof. Dr. Valerij BOVTUN (Altay Kray – Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Vasiliy Vasilyeviç İLLARİONOV (SAHA Cumhuriyeti -Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Victoria V. KRASNYKH (Moskova Lomonosov Üniversitesi - Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Victoria V. KRASNYKH (Kiev Bilimler Akademisi - Ukrayna)
- Prof. Dr. Vladimir Pavloviç KAZARİN (Tavria Milli Üniversitesi Rektörü – Ukrayna)
- Prof. Dr. Vladimir BELYAKOV (Rusya Federasyonu)
- Prof. Dr. Yakup ÇELİK (Yıldız Teknik Üniversitesi - Türkiye)
- Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi – Türkiye)
- Prof. Dr. Hayrettin İVGİN (Fahri – Türkiye)
- Prof. Dr. Nail TAN (Fahri – Türkiye)
- Doç. Dr. Ahmet İÇLİ (Ardahan Üniversitesi - Türkiye)
- Doç. Dr. Alla PAPCOVA (Komrat Devlet Üniversitesi – Moldova)
- Doç. Dr. Aygülüm AYTBAYEVA (Elfarabi Üniversitesi, Kazakistan)
- Doç. Dr. Bahattin ÇELİK (Ardahan Üniversitesi – Türkiye)
- Doç. Dr. Bakıytgul KULJANOVA (Alfarabi Üniversitesi – Kazakistan)
- Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Erciyes Üniversitesi - Türkiye)
- Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN (19 Üniversitesi, Türkiye)
- Doç. Dr. Ergali ESBOSUN - (Alfarabi Üniversitesi, Kazakistan)
- Doç. Dr. Levent ÜNAL (Milli Savunma Üniversitesi – Türkiye)
- Doç. Dr. Mentay ŞAGIRBAYEV (Elfarabi Üniversitesi - Kazakistan)
- Doç. Dr. Mustafa ŞENEL (Kafkas Üniversitesi - Türkiye)
- Doç. Dr. Mutlu Deveci (Fırat Üniversitesi - Türkiye)
- Doç. Dr. Nadya TIDIKOVA (Altayistik Enstitüsü - Türkiye)
- Doç. Dr. Ranetta GAFAROVA (Ardahan Üniversitesi – Türkiye)
- Doç. Dr. Rezzan ÜNALP (Milli Savunma Üniversitesi – Türkiye)
- Doç. Dr. Semra ÇEVİK (Ardahan Üniversitesi – Türkiye)
- Doç. Dr. Şirinbek SERSENBEKULI KOYLIBAYEV (Ulttık Öner Üniversitesi – Kazakistan)
- Doç. Dr. Tamella Aliyeva (Ardahan Üniversitesi –Türkiye)
- Dr. Öğretim Üyesi Abbas KARAAĞAÇLI (Giresun Üniversitesi – Türkiye)

DÜZENLEME KURULU / ORGANISING COMMITTEE/საორგანიზაციო კომიტეტი

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK - Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı
Rektör Yrd. Giorgi TSKHVEDİANİ (SEU Georgian National University – GÜRCİSTAN)
Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA (Kocaeli Üniversitesi - TÜRKİYE)
Prof. Dr. Hayrettin İVGİN (Fahri – TÜRKİYE)
Prof. Dr. Muhtar Kazımoğlu İMANOV (Folklor Enstitüsü Müdürü - AZERBAYCAN)
Prof. Dr. Nimetullah HAFIZ (Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi - KOSOVA)
Prof. Dr. Valeri MOSİASHVİLİ (SEU Georgian National University – GÜRCİSTAN)
Prof. Dr. Kadir GÜLKAYRAN (İRAN)
Prof. Dr. Natalie KONONENKO (Alberta Üniversitesi - KANADA)
Prof. Dr. Roin KAVRELİSHVİLİ (Samtskhe - Cavakheti Devlet Üniversitesi - GÜRCİSTAN)
Prof. Dr. Erden KAZIBEK (Bilimler Akademisi - KAZAKİSTAN)
Prof. Dr. Elena ARABADJI (Melitopol Devlet Universitesi - UKRAYNA)
Prof. Dr. Remzi DEVLETOV (KIRIM)
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi - TÜRKİYE)
Doç. Dr. Aygülüm AYTBAYEVA (Elfarabi Üniversitesi - KAZAKİSTAN)
Doç. Dr. Asılbek Temirbekoviç TOHMETOV (Kazak Dili ve Yabancı Diller Bölümü, JENPI - KAZAKİSTAN)
Doç. Dr. Ergali Esbosun (Al- Farabi Üniversitesi - KAZAKİSTAN)
Doç. Dr. Bakıytgul KULJANOVA (Alfarabi Üniversitesi – KAZAKİSTAN)
Doç. Dr. Alla PAPCOVA (Komrat Devlet Üniversitesi – MOLDOVA)
Doç. Dr. Nadya TIDIKOVA (Altayistik Enstitüsü – RUSYA FEDERASYONU)
Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU (Ardahan Üniversitesi – TÜRKİYE)
Dr. Öğr. Üyesi Rahman ÇAKIR (Giresun Üniversitesi - TÜRKİYE)
Adem SOLAK. (HEGEM Vakfı - TÜRKİYE)

Tacikistan Milli Üniversitesi (TACİKİSTAN)

University of Tabriz

Tebriz Üniversitesi (İRAN)

TABLE OF CONTENTS

Merve EKİM: "Osmanlı Ve Türkiye'de Batılılaşma Ve Modernleşme Girişimleri" **23**

Assoc. Prof. Dr. Nana ZAZADZE: "Formation And Peculiarities of Selection In Organisations" **24**

Assoc. Prof. Dr. Lia AKHALADZE: "Problems Related To Preservation of Cultural Heritage In Georgia" **26**

Assoc. Prof. Dr. Nino MİKİASHVİLİ: "Public Procurement As One of the Levers For Improving The Business Environment" **30**

Prof. Dr. Merab BERİDZE:"A Geographic Turkish Term In Meskheti Toponyms" **31**

Assoc. Prof. Dr. Maka BERİDZE: "State Documents About Exile From Meskheti Region" **33**

Doç. Dr. Metin Aksoy: "Federalizm Ve Avrupa Birliği'nin Bütünleşme Süreci" **35**

Aff. Prof. Guranda TCHELIDZE: "A Few Words About Turkey-European Union Current Relations" **36**

Prof. Dr. Omar ARDASHELİA: "On Strategic Alliance of Turkey-Georgia-Azerbaijan" **39**

Assoc. Prof. Dr. Zaira TKEBUCHAVA: "The Impact of Planting Norms On the Yield of Triticale Green Mass" **42**

Assoc. Prof. Dr. Tamar SHİNJİASHVİLİ: "Georgia In The World Universities Ranking System" **44**

Prof. Dr. Davit CHAKHVASHVİLİ: "Ways And Means of Improving the Organisation of State Financial Regulation" **48**

Assoc. Prof. Dr. Neli SESADZE: "The Characteristics of Breaking Out of Financial Crises" **50**

Ayna BABAZADE: "Azize Caferzade Nesrinde Tarihi Konunun Önemi" **52**

Elvan SALTAŞ: "Ardahan'ın Merkez Köylerinde Ölüm Âdetleri" ... 108
Rektör Prof. Dr. Akif HACIYEV: "Maarifçilik Ve Entelektüel Devrim Uygarlığın En Önemli Olayıdır" ... 109
Metanet İSMAYILOVA: "İngilizce Konuşan Ülkelerde Etnik-Siyasal Birliklerin Özellikleri" ... 110
İlham MEMMEDOV: "Etnik-Siyasal Birliklerin Temel Özellikleri Ve "Ulusal Kimlik"Kavramı" ... 111
Tamaz LATSABİDZE: "On The History of Cheidze Overlord In Kartli Region" ... 112
Dr. Öğr. Üyesi Faruk TAŞKIN: "Erzurum'da Bir Misyoner Hastanesi: Erzurum Amerikan Hastanesi" ... 114
Dr. Öğr. Üyesi Taylan ABİÇ: "Sabahattin İsmail'in "Bir Savaşın Tasviri" Adlı Hikaye Kitabında Sosyal Meseleler" ... 116
Dr. Esmira CAFEROVA: "Uluslararası İlişkiler Ve Dünyanın Etnik-Siyasal Modeli" ... 117
Vüsale TAĞIZADE: "Mirza Fatali Ahundzade`nin "Aldatılmış Kevakib" Eserinin Sanatsal Yapısı, Süje ve Kompozisyonu Üzerine Bir Değerlendirme" ... 118
Doç. Dr. Namaz MANAFOV - Dr. Maarife MANAFOVA: "Mahammad Sadıg Bay Aghabayzada – General – Mayor, Deputy Minister, Orientalist Scientist" ... 120
Dr. Öğr. Üyesi Caner ÇİÇEKDAĞI: "Felsefi/Eleştirel Bakışın Aydınlatıcılığı Üzerine Bir Deneme: "Modern Tarih, Modern Fizik, Modern Matematik" ... 122
Doç. Dr. Flora NAMAZOVA: "İlyas Efendiyev`İn Dramalarında Kullanılan Dil Ve Üslup Tekniklerinin Zenginliği" ... 123
Dr. Zemine GÜLÜSTANİ: "Etnografizmlerden Oluşan Etnotoponimler" ... 124
Öğr. Gör. Seadet AĞAKİŞİYEVA: "Hanımana Elibeyli`Nin Ahlaki-Didaktik Konulu Şiirlerinde İdea-Mazmun Özellikleri" ... 125

Sevda AZİZOVA - Gulnara ABBASOVA: "The universality of Mahmoud Kashgari's "Divanu Luguati-it Turk"" ... 126
Prof. Dr. Rein TATESHVİLİ: "Georgian Tax Reform And Increasing Economic Tendencies" ... 127
Prof. Dr. Valeri MOSİASHVİLİ, Assoc. Prof. Dr. Medea CHELİDZE: "The Role And Activity of Banks As The Main Participants of The Security Market In Georgia" ... 130
Dr. Öğr. Üyesi Doğan AKBULUT: "Melezleşme Ve Sanat" ... 132
РУСТЕМ КАРАМАНОВ: "Архетипы Крымской Ментальности В Прозе Айдера Османа" ... 134
Prof. Dr. Imeri BASILADZE, Assoc. Prof. Dr. Shalva KIRTADZE: "Pedagogical System Of Maria Montessori Viewed By Soviet Pedagogy" ... 135
Dr. Şükufe GOCAYEVA: "Tabunun Konumu Ve Dil Fonksiyonları" ... 137
Prof. Dr. Mehmet Bülent ULUDAĞ, Dr. Haktan BİRSEL: "19. Yüzyıl Gezgin Ve Misyonerlerinin Gözünden Gürcistan İzlenimleri" ... 138
Assoc. Prof. Dr. Davit ŞAVİANİDZE: "The Mentality And Culture Preserved In Traditional Religious Festivals (According To Materials In Adjara Etnography Museum)" ... 139
Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU: "Joseph Conrad'ın Ciddi Don Kişot'ları "Lord Jim" ve "Zafer": Şövalyelik Kodunun Kırılması" ... 142
Sevil İSAYEVA: "Ana Dilimiz Manevi Servetimizdir" ... 143
Doç. Dr. Afag RAMAZANOVA HURREMKİZİ : "Arzu Kamber" Hikayesinin Azerbaycanda Neşrleri Üzerıne" ... 144
Yrd. Doç. Dr. Ziyafet GASIMOVA: "Sovyetler Birliği Ve Sovyetler Birliği Dağıldıktan Sonra Azerbaycan'da Ana Dili Meselesi (Türk Dili, Azerbaycan Dili Vb.)" ... 145
Ahmet UÇAKTÜRK, Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA, Tülay UÇAKTÜRK: "Stratejik Karar Desteği Perspektifinden, Veri Madenciliği ve İş Analitiği Sistemleri" ... 147

Bu calışmada bu sorunlar dile getirilecek ve sonuçlar degerlendirilecektir. Calışmanın en önemli özelliği şimdiye kadar yapılmamış meclis tutanakları Azerbaycan Milli Meclisinin arşivinden alınarak sunulacak, burada yukarıda belirtilen tartışmalara geniş yer verilecektir. Ayrıca Azerbaycan basınında yer alan tartışmalarla karşılaştırma yapılacaktır. Bunun icin Azerbaycan Milli Meclis arşivi belgeleri ve Azerbaycan basını kaynakları esas alınacaktır.

Anahtar Sözler: Türk Dili, Azerbaycan Dili, Ana Dili, Azerbaycan Türk Dili, Azerbaycan Basını.

STRATEJİK KARAR DESTEĞİ PERSPEKTİFİNDEN, VERİ MADENCİLİĞİ VE İŞ ANALİTİĞİ SİSTEMLERİ

Ahmet Uçaktürk, Prof. Dr. Harun Demirkaya, Tülay Uçaktürk

ÖZET

İşletmeler küresel rekabet ortamında daha hızlı ve etkin kararlar almak zorundadırlar. Bunun için, yapılan işin mahiyetinin ve müşteri beklentilerin anlaşılması ile beraber, yenilikçilik ve rekabetçi üstünlüğün de sağlanması gereklidir. İşletmelerin veriyi tanıması, bu verileri analiz etmesi, kısacası ellerinde bulundurdukları veriyi iş zekasına dönüştürecek, verimli ve etkin kararlar alabilecek sistemler haline dönüştürmeleri dijital işletme olma yolunda atılacak en büyük adımdır. Günümüzde doğru ve daha detaylı bilgiye ulaşmamız mümkün hale gelmiş ancak başka bir sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorun oluşan büyük sayısal veri yığınlarının yönetilmesi ve anlamlı hale getirilmesidir. Ham veriyi bilgiye veya anlamlı hale dönüştürme işi, veri ambarı ve iş analitiği araçları (veri madenciliği, OLAP vb.) ile yapılabilmektedir. Çok sayıdaki veriye hızla erişebilme ve kullanabilme aşamasında veri ambarlarının oluşturulması ve işletme bilgi sistemine entegre edilerek kullanılması rekabet avantajı açısından yararlı olabilecektir. Bu çalışmada veri madenciliği mimarisi ve veri ambarlarının iş analitiği araçları ile karar sürecinde destek olarak kullanılabilme olanakları hakkında literatür taraması ile bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın amacı; takibi gittikçe zorlaşan ve yenilikçi bakış açısı gerektiren yönetim bilişim ve iletişim teknolojileri de göz önünde bulundurulduğunda veri madenciliği iş analitiği ve iş zekası sistemlerinin, kurumsal stratejik karar almaya destek bağlamındaki önemlerinin açıklanması ile birlikte günümüz ve gelecekteki yönelimlerin neler olabileceğini açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Karar, Karar Desteği, Veri Madenciliği, İş Analitiği, İş Zekası.